

INDHOLD

INTRODUKTION TIL QUENTIN SKINNER OG
INTELLEKTUEL HISTORIE

ved *Frank Beck Lassen & Mikkel Thorup* 7

1. MENING OG FORSTÅELSE I IDÉHISTORIEN 47

2. MORALSKE PRINCIPPER OG SOCIAL FORANDRING 97

3. TILBAGEBLIK: STUDIET AF RETORIK OG BEGREBSLIG
FORANDRING 117

4. FORESTILLINGEN OM NEGATIV FRIHED:
MACHIABELLISKE OG MODERNE PERSPEKTIVER 135

5. HOBBS OM FRIHEDENS RETTE BETYDNING 175

6. STATER OG BORGERNES FRIHED 217

7. FRIHEDSBEGREBET OG HISTORIKEREN 241

LITTERATUR 255

INTRODUKTION TIL QUENTIN SKINNER OG INTELLEKTUEL HISTORIE

Frank Beck Lassen & Mikkel Thorup

Hvem ville i dag foreslå, at det parlamentariske demokrati i Danmark ville klare sig bedre uden oppositionen, eller at det at være i opposition er decideret landsforræderisk? Næppe mange. Og alligevel er ideen om nødvendigheden af en generel opposition af forholdsvis ny dato. I 1700-tallet var man udmærket bekendt med begrebet »opposition«, men *hvad der kunne gøres* med dette begreb, havde sine klare grænser. I England kom disse grænser under pres mellem 1726 og 1734, da Lord Bolingbroke og hans støtter iværksatte en serie af kampagner mod den siddende regering under ledelse af Robert Walpole. Dette foregik dels gennem det nystiftede tidsskrift *The Craftsman*, hvori Bolingbroke selv forfattede et utal af angreb på den siddende regering, dels gennem endeløse parlamentsdebatter, hvor man ikke gav Walpoles regering et øjeblik fred. Alt blev forsøgt for at udstille regeringen.

Igennem årene tog man fat i stort og småt, men særligt to emner fandt altid plads i parlamentsdebatterne: Regeringens stædige fastholdelse af en større militær landstyrke, selv om engagementet i de europæiske krige var ophørt, og regeringens favoriserende politik, som tillod en tildeling af pensioner og stillinger til parlamentsmedlemmer, der ville love at støtte regeringen.

Dette var dog ikke de eneste emner, oppositionen måtte forholde sig til. Ved siden af at koncentrere sig om at være i opposition var det også nødvendigt for Bolingbroke og hans støtter at argumentere for retten til overhovedet at være i opposition. Dette gjorde de konsekvent ved at henvise til deres egen patriotiske bekymring for forsvaret af forfatningen og opretholdelsen af hævdevundne politiske frihedsrettigheder.

At det var nødvendigt for Bolingbroke og hans støtter at argumentere for deres fremfærd som patriotisk, skyldes, at konteksten for parlamentarisk arbejde var anderledes i begyndelsen af 1700-tallets England. Vi er i dag vænnet til det rimelige og fornuftige i en fast opposition, der kan bide den siddende regering i haserne og sørge for, at konsekvenserne af den førte politik bliver tydelige, at alternativer bliver synlige. Men i 1700-tallet blev en sådan adfærd i parlamentet anset for at være decideret forræderisk. Den sproglige konvention for politisk adfærd var sådan, at det at føre fast og vedholdende oppositionspolitik – altså at opponere alene for oppositionens skyld – var at sidestille med et angreb på statens stabilitet. Tilbagevendende oppositionsarbejde var lig med at så splid, at være illoyal, og som følge deraf uansvarligt og endda umoralsk. Frygten for borgerkrig havde langtfra forladt det politiske system i England, så hvis urostifteren Bolingbroke ønskede at forsvare sin oppositionspraksis, stod han over for en vældig retorisk opgave. Hvordan skulle han legitimere sin egen adfærd, når tidens sunde politiske fornuft beskrev den som forræderisk?

Bolingbrokes strategi var kynisk og genial. Han vendte regeringens principper mod den selv. Walpole-regeringen havde som en del af sit idémæssige grundlag insisteret på, at den største trussel mod en fri forfatning var muligheden for enevældens tilbagekomst, at dette ville ske som et resultat af ubalancer i magtdelingen, og at midlet til dette tilbageslag lige præcis ville være obstruktionen af folkets frie adgang til et politisk aktivt liv (det

vil sige parlamentet) såvel som en stående hær, der kunne udnyttes af en fyrste eller en enkelt politisk fraktion til at genindføre et enevældigt styre.

Det er derfor langt fra tilfældigt, at Bolingbroke og hans støtter valgte at føre oppositionspolitik ud fra lige præcis spørgsmålet om stående hære og korrumperingen af det politiske liv. Ved at vælge disse emner var han i stand til at gøre opmærksom på, at regeringen var utro mod sine egne principper, at regeringen ved at opretholde en omfangsrig hær og bestikke sig til parlamentarisk succes truede den balance, som den selv havde understreget som afgørende for opretholdelsen af en fri forfatning.

Bolingbroke fik aldrig væltet Walpoles regering og har derfor siden hen fremstået som en person, der ikke opnåede vigtige politiske resultater. Quentin Skinner, der har fremdraget debatten mellem de to lejre, påpeger, at Bolingbroke dog opnåede ét resultat, og det uanset om det var et mål for ham eller ej, nemlig at gøre det legitimt at være i generel opposition til den siddende regering.¹ Vi anser tilstedeværelsen af en kritisk opposition i et parlamentarisk demokrati som den naturligste ting i verden – i England udvikledes endda begrebet om en »loyal opposition«, dvs. som er kritisk over for regeringen, men loyal over for regeringsformen – men som Skinner formår at vise, er selve det oppositionsprincip, som vi alle hylder i dag, et produkt af specifikke historiske omstændigheder; af valg, der blev truffet for længe siden, og som derfor også kunne være truffet anderledes. Det kunne stadig blive betragtet som landsforræderisk at være modstander af og alternativ til den siddende regering.

Hvad Walpole og Bolingbrokes intellektuelle kampe om oppositionsprincippet endvidere viser, er, at ord og teorier inden

1. »Augustan party politics and Renaissance constitutional thought« i Skinner 2002b. Tidligere udgivet som »The Principles and Practice of Opposition: The Case of Bolingbroke versus Walpole«, kap. 5 i McKendrick 1974.

for politikkenes felter langt fra er tom snak, men snarere særdeles bevidste forsøg på at forandre og genbeskrive verden gennem de ord, vi bruger om den. Kampe om ord og definitioner er forsøg på at påvirke verdens indretning gennem forsøget på at diktere, hvorledes vi overhovedet forstår og taler om den. Vælger man at beskrive oppositionens uforfærdede debatter som splittende, nedbrydende eller decideret umoralsk, får man et ganske anderledes indtryk, end hvis man kaldte den selv samme praksis for modig, frihedelskende og patriotisk. Det er »det samme« fænomen, der beskrives, men vor stillingtagen er unægtelig forskellig, alt efter hvilken af de to beskrivelser vi accepterer som passende.

Som Skinner igen og igen bestræber sig på at understrege, er *grænsen for det politisk mulige typisk bestemt af grænsen for, hvad det er muligt at legitimere*. Skinner fremhæver vigtigheden af, at enhver legitimering er betinget af det gældende sproglige og politiske univers. I én sammenhæng er det moralsk at argumentere for brugen af slaver eller vold mod kvinder. I en anden er det ikke. Det begrænser den mulige legitimering og dermed den mulige handling. Og lige så væsentligt: Hvis man ønsker at opnå ændringer, er man nødsaget til at kunne legitimere dem. Intellectuel historie, som Skinner og andre bedriver den, handler i ikke ringe grad om at historisere vores forståelse af det naturlige og moralske, altså at påvise, hvordan fx det at være i opposition tidligere har været betragtet væsentligt anderledes end i dag, og at vores måde at forstå oppositionspolitik på ikke er mere naturlig eller sand i stærk forstand end tidligere tiders, men netop tværtimod er et resultat af politisk-retoriske kampe for at definere det rette, det sande og det gode.²

2. For en omstændelig, men fremragende fremstilling og kritik af Skinners metode, se »The pen is a mighty sword: Quentin Skinner's analysis of politics«, kap. 1 i Tully 1998.

QUENTIN SKINNER

Quentin Skinner blev født i 1940 i Oldham, England.³ Efter nogle skoleår præget af klassisk humanistisk dannelse startede han på Cambridge University, hvor han først og fremmest læste filosofi og politisk teori. Han dimitterede i 1962 og begyndte som 21-årig med at undervise på Cambridge som fellow på det prestigefyldte Christ's College, hvor han har været ansat indtil 2008, dog med en række år på Princeton i USA. I 1979 blev han professor i politisk teori, og 1996-2008 var han Regius-professor i moderne historie. I dag er han ansat som professor i de humanistiske videnskaber ved University of London, hvor hans kone, professor Susan James, også er ansat. Det er da også relationen mellem politik og historie, der har været omdrejningspunktet siden hans studieår på Cambridge. Skinners særlige tilgang til denne relation er informeret af en stærk filosofisk interesse, særligt for sprogfilosofien, der har været med til at danne grundlag for hans metodik.

Allerede i sine studieår var han og ligesindede stærkt utilfredse med den ahistoriske måde, intellektuel historie oftest blev bedrevet på, nemlig som en historieskrivning, der udelod historien. Intellektuel historie var fremstillingen af de store tanker og tænkere løsevet fra deres samtid og kontekst. De blev læst som samtidige, der sagde noget væsentligt om vore problemstillinger. Fra midten af 1960'erne indledte Skinner et angreb på denne form for historieskrivning og udkastede et program for en alternativ tilgang, som han i det store og hele har holdt fast i og udbygget lige siden. Skinners kritik var en del af den sproglige vending, der forskød fokus fra svævende idéer til størrelser som tale, diskurs og retorik, og som derfor også i en vis forstand trak på tidens politisering,

3. For Skinners biografi og intellektuelle udvikling, se Palonen 2003; Skinner-interview i *Slagmark* 56, 2001; Pallares-Burke 2002, kap. 9; Koikkalainen & Syrjämäki, 2002, s. 34-63; Perreau-Saussine 2007, s. 106-122.

idet man i højere grad fokuserede på, hvad der blev forsøgt sat igennem sprogligt og politisk med idéerne. Snarere end det plage- de begreb om en *idé* er det termer som sprog, sprogspil, diskursive regimer, polemiske kontekster, mening og betydningsdannelse, der anvendes i beskrivelsen af det idéhistoriske genstandsfelt.

I en nådesløs og til tider rasende artikel fra 1969, »Mening og forståelse i idéhistorien«, som også er med i denne bog, argumenterede Skinner for, at de fortolkningsmæssige greb, der var til rådighed, var aldeles utilstrækkelige. Efter en omfattende de- struktion af de bestående analytiske redskaber sætter han sig for at udvikle sit eget program for arbejdet med tekster og deres rolle i politisk, social og moralsk historie. Kort sagt: at udvikle en kritik og præsentere et alternativ til tidligere tiders historieskrivning og – parallelt med denne udvikling i sit teoretiske arbejde – at lave omfattende studier af den politiske idéhistorie.

Skinner's arbejde har således været opdelt i to områder. Dels en historisk del, der er optaget af den moderne politiske tænkning's opkomst i 15- og 1600-tallet, et arbejde, der har fokuseret på ad- skillige prominente tænkere, heriblandt Machiavelli og Hobbes, og på nogle af de mest centrale begreber for både fortidig og nu- tidig politik – det være sig frihed, stat, repræsentation eller, som just beskrevet, opposition. Dels en filosofisk-teoretisk del, der er optaget af, hvorledes det at tale og skrive også er at handle, en in- teresse, der har sit udspring i filosoffer som Ludwig Wittgenstein, J.L. Austin og John Searle. På baggrund af denne kombination er Skinner blevet hovedfiguren i den position inden for idéhistorien, der kan beskrives som »lingvistisk intentionalisme«, »intellektuel historie« eller, som det oftest høres, »Cambridge-skolen« efter det universitet, der har været centrum for Skinner og andre kollegers arbejde.⁴

4. Brett 2002; Whatmore 2006.

De vigtigste medlemmer af Cambridge-skolen tæller ud over Skinner bl.a. Peter Laslett, der ikke så meget tilhører skolen, men var inspirationskilde for den ved at udgive en tekstkritisk udgave af John Lockes *Two Treatises of Government*, hvor han ved at situere teksten i dens historisk-polemiske kontekst kunne vise, at Locke ikke, som man ellers hidtil havde ment, søgte at forsvare »The Glorious Revolution«, men at den tværtimod var en del af hans ven Jarlen af Shaftesburys kampagne imod Charles den Andens politik.⁵ Hans kontekstuelle tekstlæsning, der spurgte til forfatterens intention med teksten, blev modellen for Cambridge-skolen, hvis andet væsentligste og nulevende medlem er J.G.A. Pocock, der bl.a. har skrevet det vigtige værk *The Machiavellian Moment*,⁶ der samlæser Firenze-renæssancens republikanisme med en tidlig-amerikansk republikansk tradition. Andre forskere inden for traditionen er bl.a. John Dunn, Raymond Geuss og Anthony Pagden.⁷

Selv om de ikke selv vil kalde det en skole, har de dog været skoledannende og meget polemisk opsatte på at udstille en række andre tilgange som anakronistiske og ufrugtbare. Skoledannelsen er desuden blevet forstærket ved, at bl.a. Skinner har været medredaktør af to større bogserier på Cambridge University Press: »Ideas in Context«, der udgiver værker af intellektuelle historikere fra mange af de vidensgrene og perioder, som Skinner selv har afholdt sig fra at besøge, samt »Cambridge Texts in the History of Political Thought«, der genudgiver klassiske politiske værker i tekstkritiske udgaver.⁸

5. Locke 1988.

6. Pocock 1975. Se også Pocock 1985, særligt kap. 1. Pocock har også forholdt sig til Skinner og uenighederne imellem de to, se Pocock 2004, s. 532-550.

7. Se Pagdens udlægning af tilgangen i Pagden 2001, s. 37-50.

8. Se også hans vurdering af efterkrigstidens historieskoler i hans forord til Skinner 1985 og Rorty m.fl. 1998.

ORD OG TEORIER ER HANDLING

Analysen af det generelle oppositionsprincip fremvækst ud af den parlamentariske kultur i 1700-tallets England rummer alle de problemstillinger, der karakteriserer Skinners indsats som teoretiker og intellektuel historiker. I den forbindelse har Skinner selv peget på to vigtige hovedspor. Dels hvorvidt det er muligt at oplyse indholdet af begreber ved ikke blot at fokusere på meningen med de ord, vi bruger til at udtrykke dem – altså på, hvad termerne »frihed«, »stat«, »lighed«, »opposition« måtte betyde her og nu – men også ved at undersøge, hvad der til forskellige tider kan blive gjort med disse i helt bestemte situationer. For Skinner er det vigtigt at forstå mere, end hvad ordet »opposition« betyder for en rent semantisk betragtning. Det er også vigtigt at forstå, hvilke *handlinger* dette ord kan rumme, hvilke handlinger en politiker som Bolingbroke kan legitimere ved at forsøge at indholdsbestemme ordet »opposition« på en særlig måde. For Skinner betyder dette handlingsperspektiv, at specifikke handlinger og udsagn må forstås ved at placere dem inden for konteksten af andre overbevisninger – som fx ved at opspore, hvori relationen mellem forræderi og oppositionsarbejde bestod i tiden op til Bolingbroke.

Hvad der bliver synligt i striden mellem Walpole og Bolingbroke om, hvad der kan tælle som legitim oppositionspraksis, er, at ord ikke lader sig modstille det at handle. Det er ellers en slidstærk modsætning mellem teori og praksis, der lever videre i forståelsen af forholdet mellem det at teoretisere over politik og det at bedrive praktisk politik. For Skinner eksisterer denne modsætning ikke. Det at teoretisere, at belægge sine interesser med omhyggeligt udvalgte ord, er i sig selv et stykke praktisk politik, for idet man taler sin sag, arbejder man også på at være med til at definere, hvilke kriterier ens egne handlinger skal bedømmes ud

fra. Verden er nu engang indrettet sådan, at vi afkræver hinanden argumenter for vore handlinger, og alt efter hvilke ord man anvender, og den succes, hvormed de bliver modtaget, har ordene direkte betydning for ens handlemuligheder. Dette er at bedrive en form for »teoripolitik«, hvor skellet mellem at teoretisere over politik og det at handle politisk opløses til fordel for det at *tænke politisk*. Det gør intellektuelle til politiske aktører, men vigtigere endnu gør det politiske aktører til en anden slags intellektuelle, der ikke blot lader sig registrere som bærere af anonyme ideer, men i stedet må ansues som en slags politisk intellektuelle, der benytter sig af sproget som redskab til at udføre handlinger.

Det er derfor også rimeligt at beskrive Skinner som en »intellektuel bellicist« inspireret af Friedrich Nietzsche og Michel Foucault, tænkere, for hvem analogier til krigen og slagmarken snarere end den »rene videnskabs interesseløse sandhedssøgen« giver en bedre beskrivelse af intellektuelle stridigheder. Tekster, begreber og argumenter er at forstå som våben eller redskaber til at overbevise og legitimere. De ønsker altså at gribe ind i og påvirke vores verden – og derfor skal man forstå den verden, de griber ind i, for at forstå teksterne: »What the historical record strongly suggests is that no one is above the battle, because battle is all there is.«⁹

De teknikker, der benyttes, når vi skal diskutere moralske og politiske principper, har generelt været af en sådan art, at de mere minder om noget, der foregår på en slagmark end i et undervisningslokale eller et forsamlingshus. »Den historie, der bærer og bestemmer os, har form af en krig,« understreger Skinner,¹⁰ der derfor også er dybt skeptisk over for politikere og teoretikere, der ikklæder sig neutralitetens gevandter og med brede visioner om fred, velstand og frihed forsøger at præsentere sig selv som kølige

9. Quentin Skinner, »Introduction: Seeing things their way« i Skinner 2002a.

10. Quentin Skinner, »Tilbageblik« s. 120 i denne bog.

analytikere hævet over kamppladsen, eller når nutidige politikere påstår at befinde sig hinsides ideologi og snævre interesser og udelukkende er interesseret i den saglige løsning på praktiske problemer. Skinner insisterer på, at ingen kan være hævet over kampen (heller ikke forskeren, der tilsyneladende bare beskriver, »hvordan det faktisk var«), for i et historisk perspektiv er kampen om definitionsmagten alt, hvad der er. Også for dem, der ikke selv vil indrømme det, gælder det, at »the pen is a mighty sword«. Skriver man seriøst om politik, er man trådt ind på en kampplads.

TRADITIONEL POLITISK HISTORIE OG KONTEKSTUALISERING SOM ALTERNATIV

I forsøget på at opsamle Skinners indsats er det blevet sagt, at før Skinner i 1969 leverede sit lange, syrlige angreb på traditionen for politisk, filosofisk og social historieskrivning, sad skyggerne af for længst afdøde store mænd i et tidløst symposium og diskuterede retfærdighed, frihed, politisk forpligtelse og så videre. Udgangspunktet var, at den politiske idéhistorie bestod af en kanon af centrale tekster, der behandlede en række tidløse spørgsmål, som var kendetegnende for al politisk tænkning.¹¹

Denne tilgang, »klassikertilgangen«, om man vil, havde (og har, for den eksisterer stadig) på en og samme tid noget ophøjet og aristokratisk over sig, samtidig med at den var aldeles uden jordforbindelse og sans for den praktiske side af politisk historie. Med sin teoridannelse ønsker Skinner i stedet at vise, hvordan principper og idéer spiller en langt større rolle i praktisk politik end ofte antaget, men omvendt også hvor stor en rolle praktiske politiske problemer spiller for udviklingen af idéer, doktriner og begreber. Det opgør, Skinner foretager med denne form for

11. »Mening og forståelse i idéhistorien« i denne bog.

idéhistorie – som er inkarneret i den amerikanske idéhistoriker Arthur O. Lovejoy og hans forestilling om tilstedeværelsen af faste »enhedsidéer« op gennem idéhistorien¹² – er et opgør med på forhånd udpegede kanoniske tekster til fordel for en fordomsfri og vidtfavnende undersøgelse af de skiftende politiske sprog. Opgøret med klassikertilgangen er også en af grundene til, at Skinner kalder sin egen tilgang »intellektuel historie« og en i hans øjne forældet tilgang for »idéhistorie«.

Grundlæggende er han kritisk over for to tilgange til idéhistorien: en kontekstualistisk og en tekstualistisk. Den kontekstualistiske tilgang er først og fremmest, men ikke kun, marxismen, der reducerer enhver tekst til dens kontekst, altså til andre ikke-tekstuelle forhold, først og fremmest de socioøkonomiske forhold. At afdække disse forhold er at forstå teksten. Kritikken af en sådan ekstrem kontekstualisme eller vulgær-kontekstualisme, går på, at den hindrer muligheden for at forstå, hvad sprogaktøren vil med sin tekst, idet tekst og intention reduceres til blotte afledninger af basis. Forfatterens personlighed er uinteressant, idet hans motiver går restløst op i hans socioøkonomiske status. Han er ren bærer af klassekarakteristika. Over for vulgær-kontekstualismen opstiller Skinner sin egen sproglige eller tekstuelle kontekstualisme, der dog samtidig afgrænser sig kritisk over for en ren tekstualisme.

Den tekstualistiske tilgang, der også, men ikke kun, er Lovejoys position, afviser alle andre forhold end teksten selv. Teksten er at betragte som et lukket fortolkningsmæssigt kredsløb. Der er intet andet end teksten, og tekstanalyse kræver kun, at man læser teksten igen og igen. For Skinner er den tilgang klart ahistorisk og endnu vigtigere: Den er anakronistisk, fordi den insisterer på at vurdere fortiden med nutidens begreber og forforståelser. Vi forventer, at teksten eller forfatteren siger noget om det, der optager

12. Lovejoy 1960.

os, det bliver derfor det, vi leder efter – og dermed hvad vi finder. Anakronismer er problematiske for den videnskabelige analyse, idet vi mister blikket for mangfoldigheden af, hvad en forfatter egentlig ville og kunne sige på et givent tidspunkt, og fordi vi dermed reducerer vedkommendes tanker til at være kommentarer til vore egne. Vi tildeler uforvarende tekster en mening, som de ikke på nogen måde kunne have haft på deres egen tid, og vi blæser, hvad vi tror at kunne genkende som vores egne problemer, begreber eller argumenter, op og tildeler dem en plads og mening, som de ikke havde for deres forfatter. Et af problemerne med denne tilgang, der hele tiden leder efter evige spørgsmål, er, at idéer – der jo kræver nogen, der tænker dem – nu får deres eget liv, helt uafhængigt af menneskelige aktører. Idéer vandrer gennem historien upåvirket af de mennesker, der ellers skulle formulere dem. Så snart vi genintroducerer tænkeren i vedkommendes konkrete historiske situation, forsvinder de evige idéer til fordel for lokale idéer udtænkt på specifikke tidspunkter og med et specifikt formål for øje. Et formål, der ikke er evigheden, men derimod den sammenhæng, som forfatteren står midt i. For Skinner findes der i streng forstand ingen idéhistorie, men kun historier om *brugen af idéer*. Idéernes historie er kun og udelukkende historien om aktørers brug af lokale, situerede idéer.

Skinner vej ud af dette bliver det, som hans læremester Peter Laslett skrev i sin allerede nævnte indledning til John Lockes *Two Treatises*: »At fastslå Lockes tekst, sådan som han ønskede den læst, at situere den i dens historiske kontekst, Lockes egen kontekst, og at vise forbindelsen mellem, hvad han tænkte og skrev, og så den Locke, vi kender i kraft af historisk indflydelse.«¹³ Og Skinner siger: »Historikere har ingen anden mulighed end at gå ud fra, at hvad mennesker rent faktisk taler om, udgør den mest

13. Laslett, i Locke 1988, s. 4.

pålidelige guide til deres overbevisninger.«¹⁴ Vejen til forståelsen er derfor at rekonstruere – på baggrund af teksten – den kontekst, der var relevant for forfatteren at intervenere i. Et eksemplarisk eksempel på denne rekonstruktionsstrategi er teksten »Hobbes om frihedens rette betydning« – som også er med i denne bog – hvor Skinner insisterer på at pendulere frem og tilbage mellem kontekst og den rette forståelse af Hobbes' politiske filosofi.

Dybest set hævder Skinner, at den klassiske idéhistorie er fuldstændig uinteressert i det historiske. Man er ikke interesseret i at forstå, hvad der var muligt at tænke og gøre på et givent tidspunkt, men dybest set kun i, hvor meget de tænkte og gjorde ligesom os. Den intellektuelle histories ambition er anderledes. Skinner siger i »Mening og forståelse i idéhistorien«: »forståelsen af en [...] tekst kræver, at man kan redegøre, ikke alene for betydningen af det sagte, men også for det, den pågældende skribent kan have haft til hensigt at sige med det sagte«.¹⁵ Der skal være kongruens mellem vores forståelse og forfatterens intention. Vores beskrivelse må kunne korrespondere med, hvad forfatteren selv mente, at han eller hun var i gang med i sin tekst.

Skinners tilgang er et opgør med den tilgang til den politiske idéhistorie, der ser det som sin opgave at etablere en dialog med de tænkere, der behandles. Skinners argument er tværtimod at insistere på, at alle tanker og tænkere er situeret i en konkret situation, og at vi ikke skal lade os narre af en overfladisk lighed mellem antikkens tale om frihed og vor egen samtids. De problemer, der adresseres i frihedsdiskurserne, er væsensforskellige.

Denne tilgang har været en del af et skifte i den politisk-intellektuelle historieskrivning væk fra panoramiske beskrivelser af fx »frihedens historie fra antikken til i dag« og lignende til langt mere historisk-kontekstuel funderede studier, der spørger til, hvad lige

14. Skinner, »A reply to my critics«, kap. 14, s. 255 i Tully 1998.

15. Side 80 i denne bog.

præcis denne påkaldelse af frihed i denne særlige udformning på dette specifikke tidspunkt udtrykker.¹⁶

Tekster har et forhold til deres omgivelser. De er i en vis forstand bestemt af omgivelserne, da en tekst, der taler helt forbi sit publikums forestillingsverden om fx retfærdighed eller autoritet, ikke ville overbevise. Den ville være uinteressant for sit publikum. Tekster er derfor altid indskrevet i nogle særlige samtalemiljøer, de trækker på en fælles sprogbrug, fælles symboler, fælles begreber og forsøger strategisk at ændre vores forståelse af disse for at legitimere forfatterens position som sand, god, retfærdig, eller hvad det kan være. Den dimension kan den klassiske idéhistorie vanskeligt fange, da den tendentielt betragter alle tekster som nutidige tekster, der vil overbevise os om noget lige nu og her.

Midlet til at skaffe sig en forståelse af den skiftende politiske sprogbrug, af de forskellige tilstande, hvorunder fx termen »opposition« frembringer forskellige følelser og reaktioner, er at tilægge sig sprog og konventioner inden for en bestemt periode for derigennem at blive i stand til at læse tekster fra denne periode med den rette sensibilitet. Tekster vinder ifølge Skinner mest ved at blive set som forsøg på at understøtte eller kritisere, rose eller dadle bestemte handlinger, institutioner eller tilstande. Skinner er derfor flittig til at inddrage den underskov af mindre tekster og tænkere, der kan belyse, i hvor høj grad de klassiske politiske tekster og begivenheder må have haft et bestemt projekt i forhold til deres egen tid. I tråd med den engelske historieteoretiker R.G.

16. For diskussioner af disse to hovedformer for politisk-intellektuel historiskrivning, se Boucher (1985), kap. 2; introduktionen i Lively & Reeve 1989; Stuurman 2000, s. 147-166; Mouritsen 2003, s. 8-17. At Skinner og Cambridge-skolen ikke udgør hele feltet, men tværtimod er en del af en større omformulering af idéhistorie/intellektuel historie, der sætter kontekst før universalitet, kan ses i programskriftet i første nummer af *Modern Intellectual History* 2004; forordet til *New Dictionary of the History of Ideas* 2005 samt ikke mindst i forordet til Israel 2006, hvori han slår til lyd for en »kontroversialistisk tilgang«.

Collingwood,¹⁷ der har øvet en betydelig indflydelse på Skinner, tjener de omfattende kontekstuelle manøvrer et specifikt formål, nemlig at belyse den kontekst af spørgsmål, som de politiske tekster altid bør ses som et svar på.

Skinner's tilgang er dog kun i en vis forstand et opgør med den traditionelle politisk-intellektuelle historieskrivning. Hans opgør angår kravet om kontekstualisering og opgøret med en historieskrivning, der kun interesserer sig for teksten. I den forstand deler han en kritik, der også er blevet formuleret af feministiske, postkoloniale og socialhistoriske positioner, men modsat disse forbliver han traditionel i sit fokus på de store tænkere – og dermed på store, døde, hvide, europæiske mænd.¹⁸ Den enorme underskov af mindre ånder, de enormt omfattende læsninger af tidens intellektuelle debat, drejer sig om at forstå den intellektuelle eller argumentatoriske kontekst for de store hovedværker. Han søger ikke at pluralisere idéhistorien for pluraliseringens egen skyld, men for at substantialisere den politiske filosofis kanon. I den forstand er han ganske traditionel.

DE FIRE MYTOLOGIER

Opgøret med klassikertilgangen – politisk idéhistorie som afdødes luftige samtaler – og dens interesse for politisk historie som en beskæftigelse med »de evige spørgsmål« om fx frihed, lighed og demokrati blev for alvor søsat i den allerede omtalte artikel »Mening og forståelse i idéhistorien«, der oprindeligt var et foredrag med titlen »Uvigtigheden af store tekster«. Her koncentrerer Skinner sig om at identificere fire mytologier, som han vælger at kalde dem – mytologier, idet de til tider bliver rene konstruktioner

17. Collingwood 1951.

18. For hans refleksioner over, hvordan feminismen og religionens genkomst har påvirket hans intellektuelle arbejde, se Skinner 2001.

uden hold i virkeligheden. Fire tilgange til den politiske historie, der alle er med til at give os en forvrænget og urealistisk forståelse af den politiske og sociale idéhistorie – og dermed også af, hvad politisk tænkning og virksomhed i dag måtte gå ud på.

Samlet udgør de fire mytologier alle eksempler på den grundlæggende fejl, der altid lurer i omgangen med et historisk materiale: anakronismen. Anakronismer opstår oftest som trivielle forglemmelser (såsom armbåndsure på håndleddene af romerske legionærer i filmen *Spartacus*) eller fejltagelser med et bevidst politisk sigte (såsom Mel Gibson, der i filmen *Braveheart* er iført en kilt, der fejlagtigt tillægges en national betydning – resultatet bliver en jævnføring af politisk bevidsthed med national bevidsthed). Skinner er med sine fire mytologier optaget af at vise os, hvorledes vi dagligt benytter os af langt mere sofistikerede og dybtgående anakronismer, der potentielt bidrager til voldsomme misforståelser af, hvad vore forfædre egentlig var ude på med deres intellektuelle projekter. I vores iver efter at spejle os i fortiden kommer vi let til at sammenligne vore projekter med andre, der måske ligner på overfladen, fordi vi genkender centrale begreber. I vores moderne optik, der fx er særdeles optaget af spørgsmålet »Hvad er demokrati?«, kan alle håndte fortidige bemærkninger, udsagn og tekster komme til at virke som bekræftelser eller modsigelser af dette for os så brændende spørgsmål.

Mytologien om doktriner

Som den allermest graverende griber Skinner fat i, hvad han kalder for *mytologien om doktriner* (the mythology of doctrine). Den går ud på, at man som historiker forventer, at alle store tænkere skal have formuleret en doktrin for hvert af de emner, der regnes for obligatoriske inden for politisk og social tænkning. Herfra er det ofte alt for fristende at begynde at »finde« den doktrin hos en forfatter, som man allerede har bestemt sig for må være til stede. I

de mest naive tilfælde forestiller man sig, at den politiske idéhistorie består af faste idéer (såkaldte »enhedsidéer«), der til hver en tid har stået centralt i menneskelivet. Alle tider må da have forholdt sig til centrale spørgsmål såsom lighed, frihed, statsræson, den politiske kontrakt eller magtdelingsprincippet, lyder logikken.

Skinners eget eksempel i »Mening og forståelse i idéhistorien« er, hvordan Marsilius af Padua, en af middelalderens store politiske tænkere, af eftertiden er blevet tilskrevet en holdning til spørgsmålet om magtens deling. Fordi magtens tredeling er et centralt politisk dogme for os, skal der ikke mange spredte bemærkninger til om forskellige roller i regeringsudøvelsen, før Marsilius fejlagtigt tillægges en doktrin om magtdelingsprincippet – et begreb, han ikke havde forudsætningerne for at behandle, eftersom det først langt senere (nemlig med 1700-tallets amerikanske og franske politiske revolutioner) bliver et centralt begreb.

Mytologien om sammenhæng

Den anden mytologi, der tages under behandling, er *mytologien om sammenhæng* (the mythology of coherence). Denne mytologi er på mange måder en videreudvikling af en doktrinær tilgang, nu blot med et fokus på den sammenhæng i verdensbilledet, man er overbevist om må være til stede hos en given tænker. Konsekvensen heraf kan være, at indre modsigelser, uforklarlige emner eller udtalelser, ja hele værker ikke bliver taget i betragtning – alt sammen for at øge sammenhængen i tænkningen, som så kan deles op i kommentarer til et fast sæt af doktriner. Det idéhistoriske arbejde hos dem, der betjener sig af denne mytologi, bliver at rydde op i en forfatters tankerod og systematisere, hvad vedkommende påstås at have tænkt bag alle de løsrevne tekster og tanker – eller måske endda »løse« og opløse de modsætninger, der er mellem teksternes argumenter. Det er mange filosofers selvpålagte opgave at redde deres yndlingsfilosof fra vedkommendes egne idéer.

Igen er idealet ikke at forstå vedkommende, og hvorfor tanker og tekster fik den udformning, de fik. Ambitionen er at finde de svar på de evige spørgsmål, som forfatteren menes at have skrevet om, men ikke formåede at systematisere og fremlægge klart og præcist. Det giver desuden den åbenlyse skævhed, at udviklinger i forfatterens tanker eller vedkommendes strategiske overvejelser i forhold til publikum og reception helt forsvinder.

Mytologierne om foregribelse og snæversyn

I en lidt anden boldgade ligger *mytologierne om foregribelse* (the mythology of prolepsis) og *snæversyn* (the mythology of parochialism). Hvor de to førstnævnte mytologier udtrykker overdrevne forventninger til tekster, forvansker mytologierne om foregribelse og snæversyn vores forhold til historien selv, der reduceres til en række udviklingsstadier, som alle har ført frem til vores nuværende situation. Karakteristisk for denne anakronistiske historieforståelse er sætninger, hvori Petrarca bedømmes som »den, der åbnede renæssancen«, Machiavelli reduceres til »grundlægger af den moderne politiske tænkning«, og Jean-Jacques Rousseau var en »totalitær filosof«. Denne foregribelsesmytologi opstår, når vi er langt mere interesseret i den virkning, vi mener, at et værk eller en tænker har haft, end i, hvad forfatteren rent faktisk skrev.

Rationalet bag foregribelsen lyder i al sin enkelthed, at hvad en forfatter betyder for os i dag, også må være, hvad forfatteren har ment, da han eller hun skrev. Men Rousseau kan umuligt have haft til hensigt at skrive noget, der behandlede »totalitarisme«. Begrebet og det, som det dækker, fandtes slet ikke dengang. Det er først ud fra vore erfaringer fra 1900-tallet, at det bliver en smal sag at fremlæse just de udsagn hos Rousseau, der kan understøtte os i vores samtidige provinsialisme. Således kan vi på – ifølge Skinner – meningsløs vis konkludere, at Rousseau *var* totalitær.

Endelig betegner myten om snæversyn den skødesløshed,

hvormed vi peger på indflydelser fra den ene tekst eller tænker til den anden i forsøget på at få forskellige problemer i historien til at hænge sammen eller ligne hinanden. Historikeren står således konsekvent i fare for at sammenpresse historien til en række påvirkninger i abstrakte linjer fra Machiavelli via Hobbes til Locke uden nogen chance for egentlig at påvise, at der skulle være en reel sammenhæng imellem de meget forskellige og tidsbundne problemer, de tre tænkere prøver at forholde sig til. Det problematiske består ikke i, at disse forbindelseslinjer skulle være usanderent analytisk. Set fra vores synsvinkel er der en udviklingslinje fra Machiavelli over Hobbes til Locke, men det er vores efterrationaliserede linje og ikke et udtryk for »reelle« forbindelser. Det problematiske består således i, at vi tror, vi har forstået, hvad Machiavelli gik ud på, i det øjeblik vi *post festum* kan fremanalysere en machiavellisk konsekvens hos Hobbes – eller i moderne managementteori for den sags skyld. En sådan tilgang giver os ikke nogen forståelse af, hvordan et givent udsagn blev opfattet på dets egen tid, fordi vi udelukkende bruger egne begreber og målestokke til at vurdere, hvor godt teksten eller begivenheden passer ind i et videre forløb. Vi tillægger teksten, forfatteren eller begivenheden en *intention* om at indvarsle det moderne, eller som Skinner siger: Vi tillægger Machiavelli intentionen om at tænke og udvikle den moderne stat; eller Locke, der har givet inspiration til liberalismen længe efter sin død, gøres til en liberal tænker. Deres efterliv gøres til sandheden om dem. Hvad vi får på denne måde, er enhedsfigurer såsom »Locke«, »Hobbes« og »Kant« eller rettere den Lockske position, den Hobbesianske position og den Kantianske position, der er uden egentlig sammenhæng med Locke, Hobbes og Kant, men er vores destillation af, hvad vi mener, de egentlig sagde på trods af al deres forvirrede snak om, hvad de selv mente, de var i gang med.

Egentlig er Skinner ikke uforstående over for, hvorfor disse my-

tologier har en tendens til at opstå. Det skyldes, at vi grundlæggende kommer med forudfattede idéer om, hvad meningen med en given tekst måtte være. Vi går til sagen med en bestemt forforståelse, med bestemte forventninger til meningen med en given tekst. Ønsker vi at forstå John Lockes *Brev om tolerance*, er det vanskeligt ikke at begribe »tolerance« ud fra de erfaringer, vi selv har med dette fænomen, men som vi med stor sandsynlighed *ikke* deler med Locke. Ud fra vore forudgående erfaringer er vi disponeret for at opfatte detaljer i teksten på bestemte måder, associere bestemte følelser med bestemte tillægsord osv. Dette stiller den, der arbejder med politisk historie, over for et dilemma, det ikke er til at komme uden om, nemlig at de modeller og forforståelser, vi organiserer tanker og erfaringer ud fra, altid vil være determinerende for, hvad vi overhovedet kan tænke og se. Som Skinner påpeger i »Mening og forståelse i idéhistorien«, kan det ubekendte kun klassificeres og forstås ud fra det kendte. Udfordringen består i, at disse forventninger hele tiden står i fare for at misfarve det billede, vi har af fortiden. Vi står hele tiden i fare for at tillægge historiske aktører tanker, motiver og sågar pointer, som de ikke selv ville kunne genkende som deres eller deres tids. Lektien oven på Skinners ubønhørlige gennemgang af mytologisk historieskrivning bliver således den metodologiske tommelfingerregel, at *ingen historisk aktør kan siges at have ment eller opnået noget, som de ikke selv ville kunne acceptere som en beskrivelse af, hvad det var, de ville*. Med dette fokus på »hvad de ville« forsøger Skinner at anviser en positiv vej ud af det morads, han ellers identificerer. Hvad sker der, hvis vi fokuserer på *intentionen* bag de historiske aktørers tanker og handlinger?

TALEHANDLINGER

»Mening og forståelse i idéhistorien« er frem for alt en kritisk tekst og et forsøg på at modvirke dårlig historieskrivning. Men den er dog også mere end det. Den er samtidig et forsøg på at anvise en anderledes måde at arbejde med politisk og social historie på, et teoretisk arbejde, der har optaget ham gennem hele hans karriere. For Skinner viser det sig nemlig, at »mening« ikke er den eneste genstand, man kan fokusere på, når man vil arbejde med tidligere tiders forsøg på at teoretisere over politik. Ved siden af det, skribenters og politikeres ord *betyder*, er det også muligt at undersøge, hvad de *gjorde* med disse ord.

Skinner annoncerer dermed allerede i titlen – »Mening og forståelse i idéhistorien« – hvad han ønsker at gøre op med. Tanken om, at vi kan nå frem til en plausibel beskrivelse af fortidens aktører ved udelukkende at fokusere på *meningen* med de tekster, der måtte ligge på vores bord, afvises på det bestemteste. Forståelsen af en tekst opnås ikke blot ved at fokusere på meningen i det skrevne, men også ved at forsøge at nærme sig, hvad forfatteren måtte have ment med at sige netop dette. Blot at fokusere på den umiddelbare mening, vi kan læse ud af en given tekst, kan føre os langt bort fra det intenderede.

Det er fx oplagt, at den mening, vi tillægger et givent begreb, kan gennemgå drastiske forandringer over tid. For os er der eksempelvis intet problem i at forstå en eksplosiv politisk udvikling eller et pludseligt regimeskifte som en »revolution«, mens det ville være aldeles forfejlet, hvis man troede, at det var denne moderne politiske forståelse af begrebet »revolution«, der var på færde hos Kopernikus i hans *De revolutionibus orbium coelestium* fra 1543, et værk, der beskæftiger sig med himmellegemernes »revolutioner«, dvs. deres omdrejninger. Forholder vi os udelukkende til den mening, vi ud fra vores begrebshorison er i stand til at fravryste tit-

len på Kopernikus' skelsættende værk, går vi aldeles fejl af den intenderede mening. At et begreb har vist sig at være vedvarende, er ikke ensbetydende med, at det spørgsmål, det giver anledning til, er det samme.

Vejen frem mod en forståelse af intentionen bag et udsagn, mod anvendelsen af et bestemt begreb eller affattelsen af et hovedværk, er at sondre mellem to dimensioner i sproget: mellem den mere traditionelle tilgang, der forstår ord eller udsagn som måder at referere til verden på, og som derfor konkluderer, at disse ord eller udsagn er bærere af en mening, og på den anden side den mere utraditionelle tilgang, der ikke kun er optaget af ordenes mening, der desværre kan være forræderisk vekslende, men også af, hvad vi formår at *gøre* med ord og sætninger. I *brugen* afsløres det, hvilke forskellige betydninger der overhovedet kan tillægges et ord som fx »revolution«. Ordet kan både betyde politisk omvæltning og omdrejning, men ud fra brugen af det kan vi fastslå, at det kun er i dets politiske betydning, at ordet giver mening for os. Skinners største enkeltstående bidrag har været at synliggøre dette enorme område af »brugssemantik« og vise, hvorledes vi kun tager højde for halvdelen af vores sproglighed, hvis vi nøjes med at fokusere på ord og begrebers mere stillestående mening. Som Skinner opsummerer det, er det nødvendigt ikke alene at forstå, hvad folk siger, men også hvad de *gør*, når de siger noget. I studiet af politisk historie må vi se på den kommunikationshandling, der ligger til grund for det massive besvær med at skrive politiske teorier, traktater og andre skrifter – altså se kommunikationen som en talehandling med et bestemt mål for øje.

Når Skinner argumenterer for, at historiske aktørers kommunikationshandlinger bør forstås som talehandlinger, er det et forsøg på at tage de implikationer, nyere sprogfilosofi medfører, alvorligt i den politiske idéhistorie. Skinners udgangspunkt er her Wittgensteins påstand fra *Filosofiske undersøgelser* om, at »ord er

også handlinger« (§ 546).¹⁹ Skinner tager fat i udsagn som disse og retter opmærksomheden mod de mange forskellige funktioner, ord kan spille i forskellige sprogspil. Eller rettere: Han henleder opmærksomheden på, at sprogfilosofien kunne give os en idé om, hvad det vil sige at handle og i det hele taget forklare og forsvare egne og andres handlinger. Det er denne intuition, der tages op af Austins bog fra 1962, *Ord der virker (How to Do Things with Words)*,²⁰ og som forsøges isoleret ved at fokusere på brugen og ikke meningen med anvendte ord. Deraf »talehandlingsteorien«, der koncentrerede sig om det faktum, at når vi bruger sproget til at kommunikere en information, gør vi også altid noget ud over at meddele os. Skinners indsats er i denne sammenhæng, at han udstrækker begrebet om talehandlinger til at gælde enhver intellektuel aktivitet og ikke blot talen, og her er det i særlig grad tekster betragtet som talehandlinger, der interesserer Skinner. Tekster, hvor handlingsdimensionen er implicit – altså ikke er indrømmet eller indlysende. Opgaven for den læser, der ønsker at forstå en given tekst til fulde, indebærer også, ved siden af en række traditionelle aktiviteter såsom at læse med omhu og sætte sig ind i tekstens emne, at komme til klarhed omkring, hvilken handling der er intenderet med den givne tekst, eller at gøre tekstens implicite talehandlinger eksplicite.

For at vende tilbage til eksemplet vedrørende Bolingbrokes oppositionspraksis går vi helt fejl af kampene om oppositionsretten, hvis ikke vi formår at løsrive os fra kun at studere spørgsmålet om parlamentarisk opposition i et tidløst tomrum. Vi må forstå, at den måde, der tales om denne idé på, er varierende. I modsat fald taber vi enhver fornemmelse for, hvorfor en aktør som Bolingbroke kommer med den samling af udsagn, han gør. Vi taber blikket for situationen, for, hvorfor der overhovedet svares på et givent pro-

19. Wittgenstein 1971.

20. Austin 1997.

blem. Der findes ikke en ideel idé om parlamentarisk opposition, som Bolingbroke bidrager til. Der findes kun et væld af udsagn fremsat af forskellige aktører med forskellige intentioner, hvoraf Bolingbrokes selvfølgelig udgør nogle og næppe de uvigtigste. Sagen er nok en gang, at der ikke gives nogen forkromet »idéhistorie« at skrive, men kun en *brugshistorie*. Denne brugshistorie må omhandle brugen af termer, begreber, metaforer, besmykkende eller nedsættende adjektiver – alt sammen sat systematisk sammen i de kompositioner, vi er velkendte med, lige fra lovtekster, politiske og sociale programmer, pamfletter, manifeste og opråb til filosofiske hovedværker som Machiavellis *Fyrsten* eller Hobbes' *Leviathan*. Dette gør forholdet mellem politik og historie vildt og uregerligt. De dage, hvor politisk tænkning lod sig forstå som bidrag til velregulerede debatter om »frihed« eller »lighed«, er ovre. Man kan begræde denne forplumring af idéhistorien, men den bringer os langt tættere på, hvordan intellektuelle kampe om politiske og sociale spørgsmål egentlig udkæmpes.

INTENTIONEN SOM ERKENDELSESGENSTAND

Skinner er ofte blevet kritiseret for at genoplive et umuligt projekt, der skulle gå ud på at »komme ind i hovedet« på de historiske aktører. Hvis dette var Skinners bestræbelse, ville det i allerhøjeste grad være kritisabelt, men når han insisterer på intentionen som vores erkendelsesmål, tænker han på intentionen som noget andet end et mentalt spøgelse, der ville kræve en umulig introspektion.²¹ Målet er ikke at genskabe et forgangent mentalt indhold, men at komme til en forståelse af, hvad historiske aktører var ude på, da de skrev en given tekst eller holdt en bestemt tale. Hvad Skinner

21. For hans diskussion af intentionalitetsbegrebet og hans svar til sine kritikere på dette punkt, se bl.a. Skinner, »Motives, intentions and interpretation« i Skinner 2002a.

efterstræber, og hvad der står klart for os, når vi opnår en korrekt forståelse, er pointen med at foretage en sproghandling, fx alle Bolingbrokes retoriske manøvrer i parlament og på skrift.

Tillad os et rudimentært eksempel. Den 26. juni 1963 holdt John F. Kennedy en af 1900-tallets mere mindeværdige politiske taler. Taleren er et retorisk mesterværk og har været studeret flittigt lige siden. Taleren, der med tiden fik titlen »Ich bin ein Berliner«-talen, har været genstand for en sekundær, men i vores perspektiv interessant debat om, hvorvidt udsagnet »Ich bin ein Berliner« ikke kunne forstås på to måder. Dels som en solidaritetserklæring med byen Berlins borgere, dels som et udsagn, hvormed Kennedy klassificerede sig selv som et stykke wienerbrød, der i Tyskland ofte går under betegnelsen »ein Berliner«. For Skinner er sagen simpel. Begge udsagn er i og for sig korrekt sammensatte. Det er ikke muligt via en rent semantisk undersøgelse at afgøre, hvilken af de to forståelser der er den rigtige. Nu er det oplagt, at Kennedy ikke har ment, at han var et stykke wienerbrød, men hvad dette groteske eksempel viser, er, at mens vi ikke kan se ind i Kennedys hoved for at afgøre, hvad meningen og dermed den rette forståelse af udsagnet »Ich bin ein Berliner« er, kan vi via *konteksten* på plausibel vis udelukke, at intentionen skulle have været at beskrive sig selv som et stykke sødt bagværk. Langt mere sandsynligt er det, at udsagnet bør forstås som en solidaritetserklæring med Vestberlins borgere, der nylig var blevet isoleret af Berlinmuren, en begivenhed, som igen skal ses i den bredere sammenhæng, vi kalder den kolde krig, for at blive ordentligt forstået. Formuleret i Skinners lidt mere tekniske termer fra »Mening og forståelse i idéhistorien« »kan selve konteksten som sådan altså bruges som en slags appellinstans for bedømmelsen af uforenelige hensigtstilskrivningers respektive plausibilitet«.

Operationen her er forholdsvis simpel. Et blik på konteksten afslører ret hurtigt, hvad det i denne specifikke situation var mu-

ligt, at Kennedy måtte have ment. Han ønskede ikke at udtale sig om definitionsproblemer i relation til sig selv og kager, men at udpege den belejrede by Berlin som et sindbillede på en mere omfattende belejring, nemlig den frihed, man fra Vestens side så som værende under belejring: »For to tusind år siden lød det stolteste udråb 'civis Romanus sum'. I dag, i den frie verden, lyder det: 'Ich bin ein Berliner.'«

Når Kennedy derfor beskriver Berlin som en frihedens ø under forsvar, refererer han ikke blot til den aktuelle situation, men forbinder sit forsvar for Berlin som fri by med et tidligere forsvar for den romerske republik. En forståelse af intentionen med udsagnet »Ich bin ein Berliner« beror således på en indsigt i den sociale og geopolitiske kontekst, men ikke mindst på en forståelse af, hvilke lingvistiske konventioner Kennedy lænede sig op ad, i dette tilfælde en belejringsretorik med republikanske undertoner. Med disse elementer på plads er det en smal sag at afgøre den rette forståelse af Kennedys berømte udsagn.

Det bliver straks værre, når vi skal til at forklare, hvad Hobbes var ude på, da han skrev mastodontværket *Leviathan*, der beskæftiger sig med stat, suverænitæt, frihed, forpligtelse, religion og en række andre komplekse begreber, eller hvad John Locke var ude på, da han skrev sit *Brev om tolerance*, et skrift, der sammen med en række andre skrifter om tolerancebegrebet i 1600-tallet inter文nerede i en kompleks og omfangsrig debat om forholdet mellem politik og religion. Det ændrer dog ikke ved sagen ifølge Skinner. Fremgangsmåden er stadig den samme, selv om materialet og konteksten er langt mere omfattende.

LEGITIMERENDE OG FORANDRENDE SPROGBRUG

En konsekvens af, at vi ikke udelukkende anvender sproget til at kommunikere information, men også til at gøre bestemte ting, er

et øget fokus på de retoriske aspekter af vores sprogbrug. I bestræbelsen på at argumentere for vore handlinger eller overbevisninger forsøger vi hele tiden at skaffe den fornødne autoritet for vore udsagn og skabe begrebslige grænser for, hvem der er inkluderede, og hvem der er ekskluderede, eller appellere til følelserne hos læsere, lyttere og seere.

Hvis det at beskrive verden også altid er en bedømmelse af verden, vil alle udsagn også være forbundet med spørgsmålet om magt. Enhver aktør, der ønsker at ændre på de eksisterende magtforhold, står derfor over for en retorisk opgave: Inden for rammen af en række sproglige konventioner skal han eller hun mestre et balanceret overtalelsesforsøg. Balancen, der skal holdes, består i at formulere sig i et sprog, der respekterer de sproglige konventioner og dermed skaber genkendelighed i forhold til problemstillingen, samtidig med at man systematisk arbejder på en fordrejning eller nyfortolkning af, hvorledes dette problemkompleks bedømmes. Enhver social eller lingvistisk innovation må tage form af en udvidelse eller kritik af et eksisterende projekt, som allerede er konventionelt betinget og forstået. Selv den mest revolutionære forfatter eller taler er derfor nødt til at tage de eksisterende begreber og sproglige konventioner i brug for at kunne gennemføre de forandringer, der ønskes. Han må, som Skinner formulerer det, »marchere baglæns ind i krigen«.²²

Når det drejer sig om Lord Bolingbroke, er det derfor heller ikke afgørende, hvorvidt han var motiveret af ædle principper eller magtpolitisk kynisme, når det kommer til bevæggrundene for hans handlinger. Det vigtige er, at idéerne og de ord, Bolingbroke satte på sin praksis, gjorde en forskel, da de var med til at legitimere hans handlinger og dermed bestemme, hvad han kunne slippe af sted med i kampen om regeringsmagten. Kampen om

22. »Moralske principper og social forandring« i denne bog.

regeringsmagt måtte starte som en kamp om definitionsmagt. Bolingbrokes praksis blev i forhold til konventionel bedømmelse af politisk virke betragtet som farlig og problematisk, og det var derfor i hans egen interesse at nå frem til en beskrivelse, der kunne legitimere hans adfærd. Det problemkompleks, som Bolingbroke var deltager i – legitimeringen af en adfærd, der blev anset for at være betænkelig – og hans måde at behandle problemet på fører Skinner frem til en vigtig persontype, nemlig *den nyskabende ideolog*, hvis hovedopgave det er at legitimere ny og tvivlsom adfærd gennem »evaluativt-deskriptive« udtryk, som Skinner vælger at formulere det. Herigennem kan den nyskabende ideolog beskrive en handling, samtidig med at vedkommende i sit ordvalg også foretager en moralsk bedømmelse af sine eller andres handlinger i håbet om at overtale eller overbevise tilhørere eller læsere om at indtage et nyt standpunkt.

Skinner er her på sporet af den sproglige mekanisme, der tillader samfund at forhandle med sig selv over tid og tillader os at forandre vore holdninger og principper, samtidig med at vi opretholder en moralsk identitet. Er det muligt, tænker den nyskabende ideolog, at bestemte handle-måder eller overbevisninger, som vi beskriver som feje, ulyksalige eller skadelige, kan omskrives som værende modige, ærlige og agtværdige? Efterhånden som den nyskabende ideolog får overbevist sin omverden om, at en hidtil negativt beskrevet praksis faktisk også kan modtage en positiv beskrivelse, ændres det handlingsrum, den nyskabende ideolog får at handle inden for.

Skinner's eget udfoldede eksempel i teksten »Moralske principper og social forandring« gælder de nyskabende ideologer bag den allertidligste kapitalisme, der beskrives som historiske aktører, som forsøgte at legitimere deres handlinger ved at genbeskrive dem i begreber, der normalt blev brugt til at prise et religiøst liv. Aktørerne benyttede sig her af en strukturel lighed mellem pro-

testantiske idealer om individuel hengivenhed og arbejdsomhed i forhold til Gud og deres egen hengivenhed over for aftagerne til deres produkter og deres individuelle arbejdsomhed mhp. at fremstille deres projekt som hæderligt og gudhengivent. Det er denne historiske sammenhæng, Max Weber beskrev så indgående i sin berømte *Den protestantiske etik og kapitalismens ånd*,²³ og som Skinner hundrede år senere er i stand til at beskrive som en sproglig legitimeringssammenhæng.

Interessen for retoriske konventioner og forandrende sprogbrug hos Skinner samler sig særligt om fænomenet *paradiastole*, der stammer fra den antikke retoriker Quintillian, og som Skinner selv oversætter til »retorisk genbeskrivelse«.²⁴ Der er her tale om en teknik, hvor sigtet er via omskrivningen af begreber at påtvinge verden og sociale fællesskaber en bestemt moralsk opfattelse. Igen er Bolingbrokes oppositionspraksis et godt eksempel, idet hans retoriske praksis i parlamentet netop bestod i en kontinuerlig omskrivning af de vurderende termer, der ifølge konventionen knyttede sig til en generel oppositionspraksis. I stedet for at overtage beskrivelserne »splid«, »umoral« og »forræderi« i beskrivelsen af sin egen praksis arbejdede Bolingbroke systematisk på at genbeskrive sine egne handlinger som »modige«, »patriotiske« og »uselvviske«. På denne måde foreslog Bolingbroke og hans kampfæller det engelske samfund at omvurdere nogle af dets basale værdier og opfordrede det til at medgive det prisværdige i en opposition som modvægt til den siddende regering. Over tid var Bolingbroke således i stand til at tilbyde det engelske samfund et andet billede af, hvad det vil sige at være i opposition til en siddende regering, og skabe en forandring i det normative vokabular, vi stadig mærker i dag.

I de senere år er Skinners fokus på sproglige konventioner og

23. Weber 1995.

24. Quentin Skinner i »Tilbageblik« i denne bog.

retorisk genbeskrivelse ofte blevet sammenlignet med den tyske tradition for begrebshistorie repræsenteret ved den nu afdøde historiker Reinhart Koselleck.²⁵ Skinner har vist sig meget sympatisk indstillet over for den tyske begrebshistorie og dennes forsøg på at kortlægge centrale politisk-soziale begrebers udvikling og betydning i den vestlige idéhistorie. Skinner peger på Koselleck som en central allieret i udbredelsen af en forståelse af, at de normative begreber, vi gør brug af, mindre skal forstås som neutrale udsagn om verdens beskaffenhed og mere som værktøjer og våben i ideologiske kampe.²⁶

Kosellecks grundlæggende tilgang til begrebshistorien bestod i en forvisning om, at politiske og sociale forandringer også er sproglige forandringer, og at disse skaber bestemte begreber. Disse »grundbegreber« udgør en ophobning af bestemte erfaringer, der med et enkeltord som nexus – det være sig »frihed«, »stat«, »terror« eller »sekularisering« – lader sig undersøge op gennem historien. Koselleck er således yderst bevidst om sprog, ord og ordgrupper. En bevidsthed, der gennem en årrække har formået at ændre ved opfattelsen af, hvad historisk arbejde og erkendelse er. Som hos Skinner var udgangspunktet en række mangler ved den klassiske idéhistorie, hvor man inden for en allerede fastlagt kanon vandrede fra bjergtop til bjergtop i en stadig søgen efter menneskehedens ypperste åndelige præstationer. Utilfredsigheden med denne »fyrstelige« betragtningsmåde var udbredt, og forestillingen om en historisk semantik kom derfor på banen i et forsøg på at bedrive en intellektuel historie, der benyttede sig af kontekstuelle redskaber i forsøget på at fremstille et »Sprache ohne Sprecher«. Ved at fokusere på det historiske materiale som

25. Koselleck 2007.

26. Der er allerede en omfattende komparativ litteratur, der søger at afdække forskelle og ligheder mellem intellektuel historie og begrebshistorie, se bl.a. Richter 1995 og Richter 2003, s. 91-120; Valkhoff 2006, s. 83-98.

sproglige ytringer håbede man, at et fokus på ords betydningsindhold og glidninger ville kunne sige noget afgørende om den kultur, i hvilken de blev brugt. Sproget blev således flyttet fra at være medium til at være en af hovedfaktorerne i de historiske aktørers bearbejdning af begivenheder og erfaringer og blev derfor også anset for at være en vigtig komponent i rekonstruktionen af forskellige historiske virkeligheder.

På trods af velvilligheden over for Koselleck og begrebshistorien har Skinner dog en række kritiske bemærkninger til Koselleck og hans kolleger.²⁷ Først og fremmest tvivler Skinner på, at det overhovedet er muligt at skrive noget sådant som begrebers historie, uden at man nok en gang forfalder til Lovejoys ældre forestilling om enhedsidéer. For Skinner er Kosellecks mere omfattende teorier om, at tiden selv spiller en rolle for, hvorledes vi begrebsliggør vores politiske og sociale verden, en fremgangsmåde, der risikerer at genskabe den klassiske idéhistories abstrakte kampe mellem Tradition og Fremskridt eller mellem Frihed og Lighed. Når Koselleck insisterer på, at begreber kan have forskellige temporale strukturer knyttet til sig, dvs. at der inden for et begreb som »stat« eller »frihed« finder selvstændige processer sted hinsides de enkelte aktørers kontrol, så frygter Skinner, at Kosellecks begrebsgennemgange blot afslører abstrakte idéer, hvor de konkrete aktører reduceres til relæstationer for eviggyldige debatter. Over for dette potentielt aktørløse perspektiv på begrebslig forandring insisterer Skinner på, at den eneste historie, der er at skrive om idéer eller for den sags skyld begreber, er den skiftende brug af dem inden for afgrænsede sproglige konventioner. Den eneste idéhistorie, Skinner anser for rimelig, er en brugshistorie. Mens Skinner insisterer på, at den politiske historie må begribes ud fra et aktørperspektiv i en undersøgelse af de intentioner, der

27. Se Skinner 2007, s. 113-115.

ligger bag en given ytring, er Koselleck optaget af begrebernes stille, tvingende magt gennem et »sprog uden sprogbrugere«.

INTELLEKTUEL HISTORIE I PRAKSIS

En forståelse af Skinners arbejde vil være aldeles ukomplet, hvis man blot holder sig til de nævnte metodologiske skrifter. Skinner er ikke interesseret i forholdet mellem historie og teori for dets egen skyld, men primært fordi disse refleksioner kan være med til at kaste lys over forholdet mellem historie og politik samt vores egen nutidige politiske praksis. Allerede i 1978 omsatte Skinner sine overvejelser til konkret politisk historie med sit banebrydende tobinds-værk *The Foundations of Modern Political Thought*, som *Times Literary Supplement* i 1996 udnævnte til en af de hundrede mest indflydelsesrige bøger udgivet siden anden verdenskrig.²⁸ Heri blev fundamentet lagt for en række bemærkelsesværdige læsninger af den vestlige tradition for politisk tænkning. I dette værk og i senere bøger var det særligt to personer, der blev udsat for konsekvenserne af Skinners teoretiske arbejde, nemlig Machiavelli og Hobbes, der også har været omdrejningspunktet for hans senere arbejde. Machiavelli er blevet genfortolket som republikaner optaget af borgerdyd, mens Hobbes er blevet historiseret som bl.a. optaget af at modvirke en republikanisme i sin samtid, der netop var inspireret af Machiavelli.²⁹

Titlen *Foundations* (grundlæggelse, grundlag) er bemærkelsesværdig af mindst tre grunde. For det første er ordet selv stort set fraværende i værket, for det andet giver Skinner ingen anvisning på, hvad vi skal forstå herved, og for det tredje er værket i sig selv i

28. Se Skinner 1978, vol. 1: *The Renaissance* & vol. 2: *The Age of Reformation*, Cambridge; se også kommentarværket, hvori Skinner evaluerer sit eget væk og svarer sine kritikere i Brett & Tully 2006.

29. Skinner 2008a.

opposition til at tænke i grundlag og dermed i modsætning til den teleologi, som titlen synes at antyde. Værket er skrevet i hans år på Princeton i 1974-79, hvor han diskuterede intenst med Richard Rorty og Thomas Kuhn, der også selv udgav vigtige værker, der gjorde op med grundlagstænkning. Det, han syntes at ville med titlen og værket, var at »identificere de mest basale begreber, ud af hvilke vi i det moderne Vesten konstruerede de legitimerende teorier, som vi fortsat bruger, når vi taler om borgernes pligter og statens ret«. ³⁰

Det første bind beskæftiger sig med renæssancens tanker om borgerdyd og selvregering, det, han senere omtaler som hhv. republikanisme eller neo-romersk tænkning, mens andet bind handler om absolutismens og naturretsteoriernes opkomst. I værket viser han, hvorledes den moderne, sekulære stat voksede frem gennem destruktions af det feudale og katolske Europa. De seneste 10-15 år er han vendt tilbage til disse emner og har gjort stats- og især frihedsbegrebet til genstand for utallige undersøgelser. Hvad angår statsbegrebet, har han ved at historisere det påpeget, at resultatet af dets opståen i sidste ende har været tilfældigt eller i hvert fald ikke planlagt, og han har vist, at også statsbegrebet er af nyere dato end ofte antaget – at det først er, da der sker en overgang fra et personalistisk statsbegreb, centreret i kongens »staten er mig«, til et abstrakt statsbegreb, at der begynder at vokse noget frem, der minder om vores stat. ³¹

Mere omfattende og mere politisk motiveret har Skinners arbejde med frihedsbegrebet været. Han har her kombineret tektnære historiske analyser med en insisteren på at udfordre et dominerende og ensidigt liberalt frihedsbegreb, ifølge hvilket frihed udelukkende består i fravær af ydre tvang; hvor staten kun ses

30. Koikkalainen & Syrjämäki 2002, s. 34-63, citeret fra s. 52.

31. Om statsbegrebet, se Skinner 1989a og Skinner 1999, s. 1-29 samt kap. 14 i Skinner 2002b.

som frihedens modstander; hvor borgerens bidrag til det politiske samkvem reduceres til valghandlingen; hvor frihed kun kan tænkes som individuel frihed; hvor det nutidige frihedsbegreb ses som det eneste egentlige frihedsbegreb, der har eksisteret til alle tider; og endelig, hvor alle andre frihedsforståelser betegnes som »totalitære«, »kollektivistiske« og »undertrykkende«.

Skinner's analytiske ambition er at udfordre den ahistoriske forståelse af frihedsbegrebet som en evigt given størrelse, der altid har stået i opposition til den samme gruppe af ufrihedsfilosofier, og hans politiske ambition er at fremhæve det, han kalder det neo-romerske frihedsbegreb som et muligt alternativ til det herskende. Det liberale frihedsbegreb er kun demokratisk i afledt forstand, dvs. man kan, som en af dens fortalere, Isaiah Berlin (som Skinner ofte har diskuteret) har sagt det, godt være liberal uden at være demokrat: Det, man som liberal er optaget af, er individuel frihed, ikke hvem eller hvordan denne frihed sikres.³² Den neo-romerske eller republikanske position er derimod i første omgang demokratisk og ser aktiv selv-regeren og borgerdyd som frihedens forudsætning. Denne kritik og alternative position er især blevet udviklet gennem Skinner's gentolkning af Machiavelli som en frihedsfilosof og hans påvisning af, at Machiavelli tjente som inspiration for en række republikanske tænkere i 1700-tallets England, der udfordrede monarkiet og advokerede for demokratisk styre og aktivt borgerskab som frihedens grundpiller.³³ Skinner opsummerer konflikten mellem det neo-romerske og liberale synspunkt således:

Blandt renæssancens moralske og politiske forfattere var der bred enighed om, at den eneste måde, hvorpå man kan maksi-

32. Berlin 2005.

33. Skinner 1991, 1992a, 1992b, 2000, 2006, s. 156-170 samt ikke mindst »Forestillingen om negativ frihed« her i bogen.

mere den enkeltes frihed, er ved at sikre, at alle spiller en aktiv rolle i det politiske liv. Kun gennem en sådan deltagelse kan vi gøre os håb om at forhindre, at regeringsmagten falder i hænderne på en regerende klasse. Siden 1600-tallet har de førende vestlige demokratier dog afvist dette perspektiv til fordel for et, der står i stærk kontrast til det. Det er blevet et aksiom for liberale teorier om forholdet mellem regeringen og de regerede, at den eneste måde, friheden kan maksimeres på, er ved at minimere det omfang, hvormed offentlige krav på legitim vis kan stilles til vore private liv.³⁴

I modsætning til den liberale tradition ser den neo-romerske tradition ikke en *nødvendig* modsætning mellem individet og kollektivet eller mellem individets frihed og statens storhed eller mellem individets privatliv og aktiv offentlig deltagelse. Modsætningen opløses, idet aktiv deltagelse for at forsvare staten og samfundet mod ydre fjender og indre korruption er forudsætningen for hver borgers frihed. Det betyder for Skinner, at det historisk kan påvises, hvorledes det, liberale tænkere anser for en umulighed, rent faktisk både har været en levende realitet i de italienske renæssancestater og en sammenhængende filosofi blandt diverse republikanske tænkere op igennem den moderne idéhistorie.

Det viser han mest fornemt i bogen *Liberty Before Liberalism*,³⁵ hvor han demonstrerer, hvorledes Hobbes' frihedsbegreb ikke blot følger af hans mekanistiske videnskabsteori, men også af hans forsøg på at afværge sin samtids republikanisme, der hævdede en modsætning mellem monarki og frihed. Hobbes' teoretisering af frihed søger at vise, at der ikke er nogen nødvendig modsætning mellem frygt og frihed, mellem det at leve i et absolutistisk styre, hvor suverænen leder efter forgodtbefindende, og så være

34. Skinner 1989b, s. 690.

35. Skinner 1998.

fri. Hobbes' argument er, at absolutisme og frygt ikke er frihedens modsætning. Frygt er ikke en begrænsning af friheden, fordi frygten ændrer din vilje, hvorfor der ikke sker nogen begrænsning af din frihed forstået som muligheden for at gøre, hvad du vil. Nu vil du, grundet frygten, nemlig bare noget andet end før. Skinner situerer her Hobbes' argument i en kritik af en ganske anderledes frihedstænkning i perioden, en tænkning, der ligger i forlængelse af en romersk-republikansk tradition og genoplives i renæssancen, ikke mindst af Machiavelli. Denne tænkning forstod frihed som betinget af og defineret ved at leve i en fri stat.

Skinner søger altså at fremdrage den neo-romerske tænkning fra historiens glemsel samt at aktualisere den som en forudsætning for frihed i en vestlig virkelighed, hvor folk i stigende grad føler sig fremmedgjorte over for et politisk system, de ikke føler, de har nogen kontrol med. Tanker om borgerdyd og aktiv deltagelse samt den konstante insisteren på, at frihedens afgørende forudsætning er, at man som samfund og individ er sin egen herre, og at ingen arbitrært kan påtvinge en sin vilje, vil ifølge Skinner kunne hjælpe med til at revitalisere demokratiet i de vestlige samfund. I de seneste år har han derfor udnyttet sine historiske analyser til at udvikle en egentlig kritisk dialog med nutidige politiske filosoffer, og dele af hans arbejde har derfor mere fået karakter af filosofi end historie, dog således at den historiske analyse er forudsætningen for den filosofiske.³⁶ Skinners historiske analyse er altså, i perfekt sammenhæng med hans metodiske udgangspunkt, også en politisk intervention, der søger at udvide vores forståelse af, hvad frihed kan og bør være.

36. Skinner 2008b, s. 11-38.

POLITISK HISTORIE – HVAD SKAL VI MED DEN?

Som en del af sit virke som teoretiker og politisk historiker har Skinner dristet sig til at komme med et generelt forsvar for historiske studier som et værn mod samtidens latente selvoptagethed. Ofte foretages dette forsvar for historien ud fra en forestilling om, at studier af historien kan værne os mod at gentage bestemte politiske fejltagelser, hvilket kan opsummeres i det latinske diktum *historia magistra vitae* – historien som livets læremester.

På trods af Skinners optagethed af vores intellektuelle historie er sigtet for hans teori om forholdet mellem historie og politik ikke at lære direkte af historien. Hvis historie frem for alt er forandring, har vore forgængere næppe megen direkte lærdom at bidrage med. Tværtimod er Skinner optaget af, hvorledes vi undgår at blive for fortryllede af vores egen intellektuelle arv. Alt for ofte forfalder vi til at arve vore politiske begreber på en ukritisk måde, der nærmest forhekser os til at tro, at de begreber, der i dag falder os i munden, når vi ønsker at tale om det liv, vi lever med hinanden, er de eneste ord, der fornuftigvis kan anvendes om dette liv. Gennem omgangen med den intellektuelle historie kan vi udvikle en mere selvbevidst forståelse af, at vore egne politiske begreber og forståelser også er historiske og kontingente, at vores egne selvfølgeligheder også er resultater af historiske valg, der kunne have været anderledes – eller som kan blive anderledes, og at de udtrykker en forglemmelse af andre traditioner som fx den neoromerske, som det er den intellektuelle historikers rolle at udgrave og spørge til.

Skinners analyse gør det sværere at hævde en lighed mellem fx liberal frihed og frihed som sådan, hvorved der åbnes op for en diskussion af frihedens væsen og muligheder, der ellers har været begrænset og tilsandet af det liberale hegemoni og dets naturalisering af et historisk kontingent frihedsbegreb. Det kan synes

som en selvmodsigelse i Skinners teori, at han dels insisterer på, at fortiden er et fremmed land, dels ønsker, at vi skal kunne tage ved lære af den. Modsætningen opløses dog (til dels) ved, at den vigtige lære netop er, at fortidige tænkere filosoferede over tingene på en måde, der er helt igennem fremmed for os.

Skinners samlede bestræbelse kan beskrives som et forsøg på at borteksorcere historiens skjulte fortryllelse. Forsøget er at se tingene fra de historiske aktørers perspektiv, at se tingene »their way« og ikke altid »our way«. Gør vi det, bliver det muligt for os at se, at der ikke var nogen naturnødvendighed i, hvorledes begreber såsom frihed og demokrati, der er centrale for os, fik nøjagtigt det indhold, vi forbinder med dem i dag. Det kunne alt sammen have været meget anderledes. Vi kunne, såfremt tingene havde flasket sig anderledes, have været tilbøjelige til at mene, at frihed ikke behøvede at betyde personlig frihed, at driftighed ikke nødvendigvis skulle vurderes som et positivt karaktertræk, eller at oppositionsvirksomhed generelt var en angribelig foretelse.

For Skinner er værdien af den politiske historie (og af al historie), at den er en historie om fremmedhed, om alle de måder, vi *ikke* har indrettet vort samfund på. Indser vi dette, har vi allerede fået en ganske anderledes opfattelse af vort eget samfundsliv. En viden om de politiske og sociale idéers historie kan vise os, i hvor høj grad de lokale arrangementer, vi ville være tilbøjelige til at beskrive som »naturlige« eller »tidløse«, muligvis ikke er andet end lokale måder at komme overens med de udfordringer, vi finder mest presserende lige nu og her. Hvis man således accepterer, at vort samfund med dets aktuelle arrangementer og værdier er med til at bestemme og begrænse det udsyn, vi har på vore egne muligheder, udgør den intellektuelle histories studier af andre samfund og deres fremmede overbevisninger en uundværlig hjælp til at sætte grænser for, hvor indskrænkede vi kan vælge at være i vore tænke måder.

Selve det faktum, at de klassiske tekster ikke er optagede af vore problemer, men af deres egne, gør dem værd at studere. Her konfronteres vi med en pluralitet af mulige moralske anskuelser og politiske bestræbelser, der er med til at vise os, i hvilket omfang vores egen tid kan opfattes anderledes, og at et godt og vindende argument kan se ganske anderledes ud, end vi er vant til. Skinner har således selv bestræbt sig på at vise, hvorledes vore aktuelle fornemmelser for frihed er et produkt af bestemte valg truffet tilbage i tiden, og at vores fornemmelse for statens råderum i forhold til denne frihed også er en yderst foranderlig størrelse. Skinners tilgang kan virke restriktiv. Der er mange metodeforbud og en tilsyneladende lille ambition i forhold til nytten af historisk forskning. Men der er et stort både analytisk og samtidskritisk potentiale i Skinners tilgang, der åbenlyst ikke er begrænset til de få perioder, tænkere og emner, som han selv har kastet sig over.

Der findes ikke evige spørgsmål inden for filosofi og politisk tænkning, kun individuelle svar på individuelle spørgsmål, og som Skinner aldrig bliver træt af at understrege, findes der potentielt set lige så mange spørgsmål, som der findes spørgere. Frem for at lede efter tidløs politisk visdom i historien bør vi lære at identificere vore egne problemer og dernæst selv tænke over, hvad vi vil stille op med dem. At forlange af historien, at den skulle være i stand til at fungere som anskuelserundervisning, som en leverandør af løsninger på vor tids problemer, er dels metodisk urealistisk, men også en fralæggelse af ansvar. Det eneste, vi kan lære af historien – hvilket så til gengæld er en omfattende lektie at lære – er at sondre mellem det, der nødvendigvis må være, som det er, og det, der til enhver tid kan være anderledes, fordi det er et produkt af den måde, vi gennem strid og kamp vælger at indrette vores politiske og sociale liv på.

